

UJEDINJENI
NARODI

Međunarodni sud za krivično gonjenje
osoba odgovornih za teška kršenja
međunarodnog humanitarnog prava
počinjena na teritoriju bivše
Jugoslavije od 1991. godine

Predmet br. IT-06-90-T
Datum: 24. srpanj 2008.
Original: engleski

PRED RASPRAVNIM VIJEĆEM I

U sastavu: sudac Alphons Orie, predsjedavajući
sudac Uldis Ķinis
sutkinja Elizabeth Gwaunza

Tajnik: g. Hans Holthuis

Odluka od: 24. srpnja 2008.

TUŽITELJ

protiv

ANTE GOTOVINE
IVANA ČERMAKA
MLADENA MARKAČA

JAVNO

ODLUKA O PRIHVAĆANJU IZJAVA ČETIRI SVJEDOKA NA TEMELJU
PRAVILA 92QUATER

Tužiteljstvo

g. Alan Tieger
g. Stefan Waespi

Obrana Ante Gotovine

g. Luka Mišetić
g. Gregory Kehoe
g. Payam Akhavan

Obrana Ivana Čermaka

g. Steven Kay, QC
g. Andrew Cayley
gđa Gillian Higgins

Obrana Mladena Markača

g. Goran Mikuličić
g. Tomislav Kuzmanović

Prijevod

1. Dana 29. veljače 2008. tužiteljstvo je podnijelo zahtjev kojim traži prihvaćanje četiri pismene izjave na temelju pravila 92*bis* i četiri pismene izjave na temelju pravila 92*quater* Pravilnika o postupku i dokazima (dalje u tekstu: Pravilnik).¹ Dana 14. ožujka 2008. Čermakova obrana je podnijela odgovor na Zahtjev.² Ni Gotovinina ni Markačeva obrana nisu odgovorile na Zahtjev. U ovoj odluci Vijeće će baviti pitanjem prihvatljivosti četiri izjave na temelju pravila 92*quater*. Po zahtjevu za prihvaćanje četiri izjave na temelju pravila 92*bis* rješava se u zasebnoj odluci.

2. Tužiteljstvo tvrdi da svjedoci br. 5, 12, 28 i 14³ nisu dostupni i traži da se njihove pismene izjave uvrste u spis na temelju pravila 92*quater* Pravilnika.⁴ Tvrdi se da je svjedok br. 5 preminuo,⁵ da se svjedoku br. 12 razumno ne može ući u trag,⁶ da svjedokinja br. 28 ne može svjedočiti usmeno zbog tjelesnog stanja⁷ i da svjedokinja br. 14 ne može svjedočiti usmeno zbog "duševnog stanja" ili "emocionalnog stanja".⁸ Tužiteljstvo nadalje tvrdi da su sve četiri izjave pouzdane jer je svaka od njih potkrijepljena drugim dokazima i da su uz njih priložene potvrde svjedoka da je njihov sadržaj istinit i točan po njihovom najboljem znanju i vjerovanju.⁹ Pored toga, tužiteljstvo tvrdi da nijedna izjava ne sadrži informacije kojima se dokazuju djela i ponašanje optuženika.¹⁰ Čermakova obrana nije uložila prigovor na uvrštavanje u spis izjava svjedoka br. 5 i svjedokinje br. 28.¹¹ O njenim prigovorima u vezi s izjavama svjedoka br. 12 i svjedokinje br. 14 bit će riječi u raspravi o tim izjavama u nastavku.

3. Pravilo 92*quater*, kojim je uređeno prihvaćanje svjedočenja osoba koje nisu dostupne, predviđa sljedeće:

¹ Drugi zahtjev tužiteljstva za uvrštavanje u spis na temelju pravila 92*bis* i 92*quater* (dalje u tekstu: Zahtjev), 29. veljače 2008., par. 1, 17(2). Tužiteljstvo je 18. travnja 2008. podnijelo Dopunu, koja sadrži prijevod potvrde o smrti za jednog od četiri svjedoka za koje se Zahtjevom traži uvrštavanje pismenih dokaza u spis.

² Odgovor Ivana Čermaka na drugi zahtjev tužiteljstva za uvrštavanje u spis na temelju pravila 92*bis* i 92*quater* (dalje u tekstu: Odgovor), 14. ožujak 2008.

³ Svjedoci su pod tim brojevima navedeni u Zahtjevu tužiteljstva za izmjenu popisa svjedoka, 4. veljače 2008., povjerljiva Dopuna A, str. 1.

⁴ Zahtjev, par. 10.

⁵ Zahtjev, par. 11.

⁶ Zahtjev, par. 12.

⁷ Zahtjev, par. 13.

⁸ Zahtjev, par. 14.

⁹ Zahtjev, par. 15.

¹⁰ Ibid.

¹¹ Odgovor, par. 14, 17.

Prijevod

(A) Svjedočenje u obliku pismene izjave ili transkripta koje je dala osoba koja je u međuvremenu umrla, ili osoba kojoj se više ne može uz razumnu revnost ući u trag, ili osoba koja zbog tjelesnog ili duševnog stanja ne može svjedočiti usmeno, može se prihvatiti bez obzira na to je li ta pismena izjava u obliku utvrđenom pravilom 92*bis*, ako raspravno vijeće:

(i) se primjenom gornjih kriterija uvjeri da ta osoba nije na raspolaganju; i

(ii) na osnovi okolnosti u kojima je izjava dana i zabilježena zaključi da je to svjedočenje pouzdano.

(B) Ukoliko se svjedočenjem dokazuju djela i ponašanje optuženika za koje se on tereti u optužnici, to može biti jedan od faktora za neprihvatanje takvog svjedočenja ili tog njegovog dijela.

4. Pored uvjeta izloženih u pravilu 92*quater*, Vijeće također mora utvrditi jesu li ispunjena dva opća uvjeta prihvatljivosti iz pravila 89(C) i (D), naime, jesu li dokazi relevantni i imaju li dokaznu vrijednost.¹²

5. Pri ispitivanju pouzdanosti dokaza nekog svjedoka koji nije dostupan, vijeće uzima u obzir (a) okolnosti u kojima je izjava dana i zabilježena, a posebno (i) je li izjava dana pod prisegom; (ii) je li svjedok potpisao izjavu s pripadajućom potvrdom da je ona istinita po njegovom najboljem znanju i sjećanju; i (iii) je li izjava uzeta uz pomoć odgovarajuće kvalificiranog prevoditelja ovlaštenog od strane Tajništva Međunarodnog suda; (b) je li svjedok unakrsno ispitan u vezi s izjavom; (c) odnosi li se izjava, posebno neprisenjena izjava u vezi s kojom svjedok nikada nije unakrsno ispitan, na događaje o kojima postoje i drugi dokazi; te (d) druge čimbenike, kao što je odsutnost očitih ili jasnih nepodudarnosti u izjavi.¹³

¹² *Tužitelj protiv Milutinovića i drugih*, Odluka po zahtevu tužilaštva za prihvatanje dokaza u skladu sa pravilom 92*quater* (dalje u tekstu: Prva odluka u predmetu *Milutinović*), 16. veljače 2007., par. 4; *Tužitelj protiv Milutinovića i drugih*, Odluka po drugom zahtevu tužilaštva za prihvatanje dokaza na temelju pravila 92*quater*, 5. ožujak 2007., par. 6; *Tužitelj protiv Haradinaja i drugih*, Decision on Prosecution's Motion for Admission of Evidence Pursuant to Rule 92 *quater* and 13th Motion for Trial-Related Protective Measures /Odluka po zahtjevu tužiteljstva za prihvaćanje dokaza na temelju pravila 92*quater* i po 13. zahtjevu za zaštitne mjere u vezi sa suđenjem/ (dalje u tekstu: Prva odluka u predmetu *Haradinaj*), 7. rujna 2007., par. 6; *Tužitelj protiv Haradinaja i drugih*, predmet br. IT-04-84-T, Decision on Prosecution's Motion to Admit Five Statements of Witness 1 into Evidence Pursuant to Rule 92 *quater* with Confidential Annex /Odluka po zahtjevu tužiteljstva za uvrštavanje u spis pet izjava svjedoka br. 1 na temelju pravila 92*quater*, s povjerljivim Dodatkom/ (dalje u tekstu: Druga odluka u predmetu *Haradinaj*), 28. studeni 2007., par. 6.

¹³ Prva odluka u predmetu *Milutinović*, par. 7; Prva odluka u predmetu *Haradinaj*, par. 8; Druga odluka u predmetu *Haradinaj*, par. 8.

Prijevod

6. Tužiteljstvo traži da se u spis uvrsti ukupno pet izjava gore navedenih svjedoka. Predložene izjave nisu dane pod prisegom, ali su svjedoci potpisali ili parafirali svaku stranicu izjave (izjava), kao i pripadajuće potvrde da su im te izjave glasno pročitane na jeziku koju razumiju i da sadrže sve što su rekli prema svom znanju i sjećanju. To je potvrdio i prevoditelj ovlašten od strane Tajništva.¹⁴ Pored toga, za dvije izjave svjedokinje br. 28 pribavljena je deklaracija na temelju pravila 92*bis*(B).¹⁵ Vijeće smatra da je to dovoljan dokaz da su svjedoci potvrdili istinitost i točnost svojih pismenih izjava.

7. U vezi s tih pet izjava svjedoci nisu unakrsno ispitani. Nedostupnost svjedoka za unakrsno ispitivanje ne isključuje mogućnost prihvaćanja njihovih izjava, ali će Vijeće to imati u vidu pri odlučivanju o težini koju će pripisati tim izjavama.

8. Što se tiče uvjeta iz pravila 89(C), Vijeće smatra da su sve rečene izjave relevantne za ovaj predmet. One sadrže dokaze o zločinima koji su prema navodima počinjeni u razdoblju na koje se odnosi Optužnica na području Krajine. Vijeće će se pitanjem pouzdanosti tih izjava u smislu pravila 92*quater*(A)(ii) baviti u nastavku, u okviru razmatranja konkretnih prigovora Čermakove obrane. Pouzdanost je sastavni dio dokazne vrijednosti nekog dokaza i stoga nema potrebe ocjenjivati dokaznu vrijednost zasebno.

Svjedok br. 5 i svjedokinja br. 28

9. Tužiteljstvo je uz Zahtjev priložilo potvrdu o smrti svjedoka br. 5.¹⁶ Vijeće se stoga uvjerilo da svjedok br. 5 nije dostupan. Tužiteljstvo tvrdi da svjedokinja br. 28 zbog svog tjelesnog stanja ne može svjedočiti usmeno.¹⁷ U izjavi istražitelja Tužiteljstva koja je podnesena zajedno s izjavama svjedokinje br. 28 se navodi da ona, iako je spremna svjedočiti, zbog duboke starosti - u vrijeme razgovora s istražiteljem bilo joj je gotovo 80 - i zdravstvenog stanja ne može izlaziti iz kuće i da ne bi bila u stanju bilo kamo otići radi

¹⁴ Zahtjev, povjerljiva Dopuna D.

¹⁵ Ibid.

¹⁶ Zahtjev, povjerljiva Dopuna D. Vijeće napominje da se u potvrdi o smrti koja je podnesena za ovog svjedoka kao datum rođenja navodi 14. siječanj 1926., dok se u njegovoj izjavi navodi da se radi o 8. siječnju 1926. Budući da se ostali podaci o identitetu tog svjedoka (mjesto rođenja, ima oca) podudaraju, Vijeće se uvjerilo da se ti dokumenti zapravo odnose na istu osobu. Uz Dopunu koju je tužiteljstvo podnijelo 18. travnja 2008. priložen je i prijevod potvrde o smrti na engleski jezik.

¹⁷ Zahtjev, par. 13.

Prijevod

svjedočenja, čak ni putem video-konferencijske veze.¹⁸ Vijeće se uvjerilo da svjedokinja br. 28 zbog svog tjelesnog stanja ne može svjedočiti usmeno.

10. Svjedok br. 5 i svjedokinja br. 28 su svjedoci o bazi zločina i njihove izjave ne sadrže informacije kojima se dokazuju djela i ponašanje optuženika. U izjavi svjedoka br. 5 se opisuju dva slučaja njegovog zlostavljanja od strane hrvatskih vojnika, iz kolovoza i rujna 1995.¹⁹ Izjava svjedokinje br. 28 se odnosi na više točaka Optužnice, između ostalog, na dokaze o lišavanju života navedenom pod brojem 4 u prilogu Optužnice. Vijeće smatra da dokazi iz izjava svjedoka br. 5 i svjedokinje br. 28 nisu od ključnog značaja za tezu tužiteljstva. Ono nije mišljenja da u izjavama svjedoka br. 5 i svjedokinje br. 28 niti između neke od tih izjava i ukupnih dokaza koji su predloženi Vijeću ima očitih ili jasnih nepodudarnosti. Iz tih razloga, i iz razloga izloženih u paragrafima 6-8 gore, Vijeće zaključuje da se izjave svjedoka br. 5 i svjedokinje br. 28 mogu uključiti u spis na temelju pravila 92*quater*.

Svjedok br. 12

11. Tužiteljstvo tvrdi da ni nakon više pokušaja nije uspjelo ući u trag svjedoku br. 12. Nakon što je od nevladine organizacije "Veritas" dobilo informaciju da je svjedok br. 12, po njihovom mišljenju, preminuo, tužiteljstvo je, kako se tvrdi, uputilo zahtjev za pomoć i Hrvatskoj i Srbiji kako bi za tog svjedoka pribavilo potvrdu o smrti.²⁰ Ni Hrvatska ni Srbija nisu mogle dostaviti takvu potvrdu.²¹

12. Čermakova obrana tvrdi da tužiteljstvo nije postupalo sa razumnom revnošću u svojim pokušajima da uđe u trag svjedoku br. 12 jer je s njim pokušalo stupiti u kontakt tek deset godina po davanju izjave, kad se već približio početak suđenja.²² Čermakova obrana tvrdi da Vijeće stoga ne bi trebalo prihvatiti izjavu svjedoka br. 12 na temelju pravila 92*quater*.²³

¹⁸ Zahtjev, povjerljiva Dopuna D: deklaracija istražitelja, koji se sa svjedokinjom br. 28 sastao 12. srpnja 2007.

¹⁹ Zahtjev, povjerljiva Dopuna D.

²⁰ Zahtjev, par. 12; *vidi* i povjerljivi Dodatak D: odgovor Hrvatske na zahtjev za pomoć (dalje u tekstu: ZZP) br. 751 i odgovor Srbije na ZZP br. 1539.

²¹ Zahtjev, par. 12.

²² Odgovor, par. 15-16.

²³ *Ibid.*

Prijevod

13. Tužiteljstvo tvrdi da je uputilo po jedan zahtjev Ministarstvu vanjskih poslova Republike Srbije i Ministarstvu pravosuđa Republike Hrvatske, iako je Vijeću predočilo samo drugi od ta dva zahtjeva, datiran 9. svibnja 2007.²⁴ Dana 7. lipnja 2007. Ministarstvo vanjskih poslova Republike Srbije odgovorilo je na zahtjev tužiteljstva i obavijestilo ga da u evidenciji MUP-a Republike Srbije nema nijedne osobe čiji osobni podaci odgovaraju podacima svjedoka br. 12.²⁵ Ministarstvo pravosuđa Republike Hrvatske je svojim dopisom od 25. listopada 2007. obavijestilo tužiteljstvo da je operativnom provjerom u matičnim uredima u Benkovcu i Kninu utvrđeno da u tamošnjim knjigama nije zavedena potvrda o smrti svjedoka br. 12.²⁶ Ono ga je također obavijestilo da MUP Republike Hrvatske nema saznanja o tome je li svjedok br. 12 živ ili mrtav, odnosno, ako je živ, u kojoj zemlji trenutno živi.²⁷ Suđenje u ovom postupku počelo je 11. ožujka 2008.²⁸ Tužiteljstvo je potvrdu o smrti za svjedoka br. 12 pokušavalo pribaviti više od deset mjeseci prije toga. S obzirom na predočene informacije, Vijeće nije mišljenja da tužiteljstvo u svojim pokušajima da uđe u trag svjedoku br. 12 nije postupalo s razumnom revnošću. Vijeće se uvjerilo da svjedok br. 12 nije dostupan.

14. Tužiteljstvo ne tvrdi, i Vijeće ne smatra, da u izjavi svjedoka br. 12 ili između te izjave i ukupnih dokaza koji su predočeni Vijeću ima očitih ili jasnih nepodudarnosti. Nadalje, izjava svjedoka br. 12 ne sadrži informacije kojima se dokazuju djela i ponašanje ijednog od optuženika. Iz tih razloga, i iz razloga izloženih u paragrafima 6-8 gore, Vijeće zaključuje da se izjava svjedoka br. 12 može uvrstiti u spis na temelju pravila 92^{quater}.

Svjedokinja br. 14

15. Tužiteljstvo tvrdi da svjedokinja br. 14 zbog svog "duševnog stanja" i "emocionalnog stanja" ne može svjedočiti usmeno.²⁹ U deklaraciji istražitelja tužiteljstva koja je priložena uz njenu izjavu navodi se da bi ta svjedokinja u slučaju svjedočenja "briznula u plač i odbila

²⁴ Zahtjev, povjerljiva Dopuna D.

²⁵ Ibid.

²⁶ Ibid.

²⁷ Ibid.

²⁸ Nalog kojim se zakazuje početak suđenja i prekida privremeni boravak na slobodi, 6. veljače 2008.

²⁹ Zahtjev, par. 14.

Prijevod

odgovoriti na bilo kakva pitanja".³⁰ Čermakova obrana tvrdi da istražitelj Tužiteljstva nije predočio nikakve dokaze o njenom duševnom stanju ili labilnosti i da mehanizam predviđen pravilom 92*quater* nije odgovarajući mehanizam za prihvaćanje dokaza te svjedokinje.³¹

16. Vijeće smatra da, osim same činjenice da je svjedokinja br. 14 emocionalno preosjetljiva i da je istražitelj Tužiteljstva stekao dojam da se ne bi mogla nositi sa stresom izazvanim ponovnim proživljavanjem događaja opisanih u njenoj izjavi, nije pokazano da ona pati od duševnog stanja u smislu pravila 92*quater* zbog kojeg ne može svjedočiti usmeno. Iako je Vijeće svjesno toga da pomisao na usmeno svjedočenje može kod svjedoka izazvati uznemirenost, ono zaključuje da je takva uznemirenost zajednička velikom broju svjedoka i da postoji razlika između "emocionalnog stanja" nekog svjedoka i utvrđenog "duševnog stanja". Žalbeno vijeće je istaknulo da se za zaključak o "nedostupnosti" svjedoka u smislu pravila 92*quater* traži da taj svjedok *objektivno* nije u stanju prisustvovati suđenju bilo zbog toga što je umro, bilo zbog narušenog tjelesnog ili duševnog zdravlja.³² Međutim, Vijeće ne može utvrditi da svjedokinja br. 14 objektivno nije u stanju prisustvovati suđenju i, prema tome, nije se uvjerilo u njenu nedostupnost u smislu pravila 92*quater*. Iz tih razloga Vijeće smatra da izjava svjedokinje br. 14 ne može biti uvrštena u spis na temelju pravila 92*quater*.

17. Vijeće podsjeća tužiteljstvo da su dokazi prihvaćeni na temelju pravila 92*quater* javni ukoliko u vezi sa svjedocima koji nisu dostupni nije primljen i odobren zahtjev za zaštitne mjere. Takav zahtjev se može podnijeti u svrhu otklanjanja mogućnosti identifikacije drugih svjedoka za koje su odobrene zaštitne mjere a već su svjedočili ili će svjedočiti u kasnijoj fazi suđenja. Vijeće će ove dokaze privremeno uvrstiti u spis pod pečatom, dok tužiteljstvo ne bude u mogućnosti da potvrdi da zaštitne mjere nisu potrebne. Tužiteljstvo ima četrnaest dana da Vijeće obavijesti o tome hoće li zatražiti zaštitne mjere.

18. Iz gore navedenih razloga, i temeljem pravila 89(C) i pravila 92*quater* Pravilnika Vijeće:

Djelomično **ODOBRAVA** Zahtjev;

³⁰ Zahtjev, par. 14; Zahtjev, povjerljiva Dopuna D.

³¹ Odgovor, par. 18.

Prijevod

UVRŠTAVA u spis, pod pečatom:

- i. U vezi sa svjedokom br. 5:
 - a. izjavu svjedoka br. 5 od 21. siječnja 1999. (0069-3300-0069-3304 i 0306-9605-0306-9609);
 - b. potvrdu o smrti svjedoka br. 5 (0613-9696);
- ii. U vezi sa svjedokom br. 12:
 - a. izjavu svjedoka br. 12 od 26. svibnja 1997. (0050-8165-0050-8171 i 0302-5427-0302-5433);
- iii. U vezi sa svjedokinjom br. 28:
 - a. izjavu svjedokinje br. 28 od 1. travnja 1998. (0632-2520-0632-2527);
 - b. dopunsku izjavu svjedokinje br. 28 od 12. srpnja 2007. (0632-2528-0632-2530);
 - c. potvrdu na temelju pravila 92*bis* za izjavu svjedokinje br. 28 i deklaraciju svjedokinje br. 28 (0632-2517-0632-2519);

ODBIJA uvrštavanje u spis izjave svjedokinje br. 14 bez prejudiciranja;

TRAŽI od tužiteljstva da prihvaćene dokumente unese u elektronski sustav za vođenje suđenja;

TRAŽI od tajnika da prihvaćenim dokumentima dodijeli brojeve dokaznih predmeta i da o dodijeljenim brojevima dokaznih predmeta obavijesti stranke u postupku.

³²*Tužitelj protiv Prlića i drugih*, Odluka po žalbama na odluku da se transkript ispitivanja Jadranka Prlića uvrsti u spis, 23. studeni 2007., par. 48.

Prijevod

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je engleska verzija mjerodavna.

/potpis na originalu/
sudac Alphons Orie,
predsjedavajući sudac

Dana 24. srpnja 2008.
U Den Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]